

Suo karnevalistisena tilana

KIRSI LAURÉN
Itä-Suomen yliopisto

Laurén, Kirsi (2022) Suo karnevalistisena tilana (Mire as a carnival space). *Terra* 134(2) 99–112. <https://doi.org/10.30677/terra.112016>

➤ This study examines the changing human-mire relationship today. Drawing on a *High heels floral dress mire skiing event* held in Pudasjärvi, the research material consists of interviews with the participants and organizers of the event, as well as material based on participatory observation. The research asks: How does a carnival event on a mire affect the human-mire relationship and thus the cultural heritage associated with mires? Theoretical concepts of carnivalism and space are used in the analysis of the material. The research reveals that instead of seeking the privacy that is commonly associated with recreational mires, the creation of a carnival space makes the communal physical interaction between humans and the mire possible, so creating a sense of community. As a consequence, the fears and images of death which have traditionally been part of the cultural heritage of mires are being dispelled, and the mire is perceived as safe and regenerative.

Key words: human-mire relationship, carnival space, sense of community, cultural heritage

Kirsi Laurén, Kulttuurintutkimus, Humanistinen osasto, Filosofinen tiedekunta, Itä-Suomen yliopisto, PL 111, FI-80101 Joensuu, Finland. E-mail <kirsi.lauren@uef.fi>. <<https://orcid.org/0000-0002-5277-6084>>

Käsittelen tutkimusartikkelissani suosuhdetta soiden tyypillisestä käytöstä poikkeavan *Korkokenkäkukkamekkosuohihdon ämmänkisat* -tapahtuman yhteydessä. Kisat järjestetään Pudasjärvellä, noin 8 000 asukkaan maaseutukaupungin aapasuoalueella kerran kesässä. Suosuhteella tarkoitan inhimillisen kokemuksen kautta syntyvää suhdetta soihin, joka muotoutuu ja muuttuu prosessinomaisesti yksilön elämän aikana. Suhteeseen vaikuttavat niin soihin liittyvä tieto ja tunteet kuin soiden kulttuuriperintö (Laurén 2006a: 90–97, 2009). Yhteisesti tunnistettavia ajattelutapoja ilmentävään ja sukupolvel-

ta toiselle siirtyvään soiden aineettomaan kulttuuriperintöön liittyy Suomessa myyttisiä mielikuvia suohon kätkeytyneiden aarteiden yllä palavista virtaulista ja suosuvassa liikkuvista luonnonhaltioista. Niin meidän kuin useiden muidenkin länsimaiden kansanperinteessä suot on mielletty feminiiniseksi ja arvaamattoman vetovoimaisiksi, mutta toisaalta myös luotaantyöntäviksi, pelottaviksi ja kuolemaa henkiviksi luonnonalueiksi, jonne voi upota tai eksyä. Märkyytensä ja upottavuutensa vuoksi ne on nähty vaikeasti haltuun otettavina, uhkaavina ja järjestäytyneen yhteiskunnan ulkopuolella olevina

sosiaalisina periferioina (Shields 1991: 3; Giblett 1996: 103–107; Lehtinen 1999; Meredith 2002; Tanskanen 2005; Laurén 2006a; Laaksonen 2008; Kerridge 2011: 173; McLean 2011; Pungas-Kohv & Soovik 2019).

Soilta on haettu kotitarpeisiin muun muassa marjoja, riistaa, luonnonheinää ja turvetta navetan kiviikkeeksi. Maaseutukulttuuriin kiinnittyviin suoperinteisiin sisältyy vahvasti myös alavien maiden hallan torjuntaan ja soiden kuivaamiseen vaadittava peräänantamaton työnteon eetos ja raivaajahenki (Lehtinen 1999; Tanskanen 2000b: 135; Laurén 2006b, 2011: 114). Raivattavaa onkin riittänyt, sillä kolmasosa Suomen maapinta-alasta on soita, joista suurin osa sijaitsee Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Noin puolet soista on ojitettu metsätalouden käyttöön ja viime sotien jälkeinen koneellinen turvemaiden metsäojitus on ollut suurimpia maisemamuutoksia maassamme. Viljelykäytössä soita on 250 000 hehtaaria, aktiivisessa turvetuotannossa noin 50 000 hehtaaria ja suojeltua suoalaa on 1,2 miljoonaa hehtaaria (Lappalainen 1998: 36–38; Tanskanen 2000a: 102–105, 2000b; Reinikainen & Picken 2008: 190; Suot ja turvemaat 2022).

1960–1970-luvuilta lähtien kiihtyneen kaupungistumisen myötä etenkin luonnontilaiset ja laajat suoalueet ovat jääneet etäämmälle ihmisasutuksesta. Niiden aineellisen käytön painopiste on siirtynyt kotitalouksilta luontoalan spesialisteille ja luonnonvaroja hyödyntävälle teollisuudelle. Niin kaupungeissa kuin maaseudulla asuvat hakeutuvat tänä päivänä suolle retkeilemään, marjastamaan, metsästämään, tarkkailemaan lintuja, suunnistamaan ja hiihtämään, jolloin tavoitellaan yksityisyyttä, hiljaisuutta ja vastapainoa sosiaalisista vaatimuksista täytyväälle kiireiselle arjelle. Virkistykseisessä suosuhteessa korostuvat soiden saavutettavuus, luonnontilaisuus ja rauhallisuus (Laurén 2006a; 2014: 102–106; Ojala ym. 2013: 217–220; Albrecht 2018: 8, 52; Kaukio 2022b).

Erilaisiin luonnonalueisiin liittyvät käyttötavat ja suhteet ovat moninaisia ja muuttuvia (Tuulentie & Pitkänen 2021). Luonnonrauhaa ja yksityisyyttä painottavien virkistykseisten soidenkäyttötapojen rinnalle ovat 2000-luvulla tulleet aiemmasta suonkäytöstä erottuvat karnevalistiset suotapahtumat, joissa suohon, erityisesti turpeeseen, otetaan uudella tavalla tarkoituksellisesti fyysistä tuntumaa (Laurén 2006a: 58–60; 2021; Nikkilä & Korhonen 2008; Suopotkupallo.fi; Swampvolley.com). Myös taiteilijat ovat jo vuosikymmeniä vieneet ja tehneet taidetta suolla ottaen myös kantaa soiden tulevaisuuden puolesta (Latvala-Harvilahti 2021, 2022; Kaukio 2022a). Näen tarkastelemani korkokenkäkukkamekkosuohiihdon ämmänkisat taidetta ja karnevalistista liikuntakulttuuria yhdistävänä kult-

ttuurisena performanssina, jossa on keskeistä suon, siellä toimijoiden ja yleisön välinen vuorovaikutus (Singer 1980: 71–76). Tapahtuman keksijä on Pudasjärven Siuruan kylällä asuva kuvanveistäjä ja videotaiteilija Kari Tykkyläinen, joka on järjestänyt tapahtumaa vuodesta 2006 lähtien Natura 2000-alueeseen kuuluvalla luonnontilaisella Kapustasuolla (Kuusisuo–Hattusuon ... 2008). Suo ei ole valikoitunut satunnaisesti Tykkyläisen taiteenteon tilaksi. Hän on vienyt samalle suolle taidetta jo vuodesta 1993 lähtien vastustaakseen virkamiesten väheksyviä asenteita, joiden mukaan taide joutaa suolle (Hiltunen 1993; Pirtola 2004: 577; Oinas-Panuma 2019).

Tutkimuksessani kysyn: millä tavoin karnevalistinen suotapahtuma muokkaa osallistujien suosuhdetta ja sitä kautta soiden yhteistä kulttuuriperintöä? Vastaan kysymyksiin analysoimalla Kari Tykkyläisen ja suohiihtotapahtumaan osallistuneiden haastatteluja sekä tapahtumaan liittyvää havainnointiaineistoa. Hyödynnän aineiston tulkinassa karnevalismin ja tilan teoreettisia käsitteitä. Osoitan analyysissäni, kuinka suohiihtotapahtuma haastaa ja muuttaa karnevalistisin keinoin soiden kulttuuriperintöön liittyvän yksityisyyden tavoittelun ja siihen etenkin aiemmin kuuluneet suopelot ja kuolemansävyiset mielikuvat. Erityisessä suolla tapahtuvassa performanssissa tulevat mahdollisiksi yhteisöllisyyden, turvallisuuden ja uudistumisen ulottuvuudet.

Karnevalismi ja tila teoreettisina käsitteinä

Korkokenkäkukkamekkosuohiihdon ämmänkisojen ajaksi suosta muodostuu karnevalistinen tila, jossa yhdistyvät hetkellisesti tapahtumaan osallistujien epävirallinen yhdessäolo, toiminnallinen ruumiillisuus, aistit, huumori ja ilonpito (Danow 1995: 3). Tapahtuman luoman suotilan luonnetta kuvaavatkin hyvin viime vuosisadan alkupuolella vaikuttaneen kirjallisuudentutkija Mihail Bahtinin ajatukset karnevalismista. Bahtin kehitti karnevalismin käsitettä keskiaikaisen kansankulttuurin rituaalimuotojen tarkastelujen pohjalta, joihin sisältyi samaistuminen eroihin ja toiseuteen sekä asettuminen sorrettujen, syrjittyjen ja marginaaliin sijoitettujen puolelle (Stam 1989: 21, 233).

Vapautus, vallankumous ja leikki ovat naurukulttuuriksi kutsutun karnevalismin ominaisuuksia. Sen keskiössä on kaikkeen ja kaikkiin, myös itseeseen, kohdistuva nauru. Leikkiin kuuluvat omasta arkiminästä irrottautuminen ja toisenlaiseen rooliin asettuminen, jota edesauttaa radikaalisti tavallisesta poikkeavaan asuun pukeutuminen. Karnevalisti-

nessa hengessä voidaan hetkellisesti kääntää sosiaaliset normit ylösalaisin, kyseenalaistaa, parodioida ja ivata yhteiskunnan vallitsevia valtasuhteita. Karnevaalin erityisessä, tilapäiseksi rajatussa tilassa eletään sen omien lakien mukaisesti hierarkioista vapaina ja tuttavallisessa suhteessa kaikkien kanssa. Ominaista on myös tasaveroisen mutta arjessa epätavallisen ja -sovinnaisen kielen käyttäminen. Näin uudistuminen, ikään kuin uudelleen syntyminen, tulee mahdolliseksi. Karnevalistisessa tilassa esiintyjien ja katsojien välille ei tehdä selvää jakoa, vaan siinä elävät kaikki. Keskeinen hahmo on muusta väestä pukeutumisellaan ja käyttäytymisellään erottuva narrin, klovnin tai hölmön hahmo, joka edustaa yhtä aikaa reaalista ja ideaalista elämänmuotoa sekä toimii taiteen ja elämän rajapinnan välittäjänä (Bahtin 1995: 8–14; Lewis & Pile 1996: 24). Tiettyyn tilaan ja aikaan rajatussa karnevalistisessa tapahtumassa ei kuitenkaan ole kyse todellisesta sääntöjen rikkomisesta, pikemminkin se muistuttaa niiden olemassaolosta (Eco 1984: 6).

Täydennän tutkimuksessani karnevalistisen tilan teoriaa maantieteen tilakäsityksillä. Niiden mukaisesti tarkastelen suohiihtotapahtumassa muodostuvaa suota avoimena, sosiaalisen ja prosessinomaisena tilana, jonka osallistujat ja muut mukana olevat samanaikaisesti havaitsevat, kokevat ja elävät (Massey 2005: 54–59). Suotilan merkitykset rakentuvat tapahtuma-aikana yhteisön omasta toimesta, jolloin ne ovat myös ymmärrettävissä sosiaalisessa ja historiallisessa kontekstissaan. Merkitykset muotoutuvat tapahtuman järjestäjän ja osallistujien subjektiivisten kokemusten ja kulttuuristen ja sosiaalisten käytäntöjen vuorovaikutuksessa. Erilaiset toimijat voivat sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa toimimalla myös muuttaa ja muovata suotilan merkityksiä (Massey 1994: 154–156; Saarikangas 2006: 15–18; Laurén 2009: 14–15).

Karnevalistisessa tilassa aistit ja keholliset tunteukset ovat keskeisiä suohiihtokisaan osallistuvien kokemuksissa heidän eläessään suota; suo on tuntuva, näkyvä, haistettava ja kuultava. Fyysisten suo-aistimusten tulkintaan vaikuttavat kokijan aiemmat aistimuistot, henkilökohtainen historia, koulutus ja kulttuurinen tausta. Samanaikaisesti aistien kanssa suota merkityksellistetään yksilöllisten ja yhteisöllisten käsitysten kautta (Pink 2009: 32; Vannini ym. 2012: 85; Le Breton 2017: 3). Voimakkaan kehollisena kokemuksena suohiihtotapahtumassa muotoutuvaa suhdetta suohon tarkastellessa on huomionarvoista, että suotilassa kohtaavat aktiivisesti ja affektiivisesti sekä ihmiset että suon ei-inhimillinen luonto, kuten maa (turve), vesi, kasvit ja hyönteiset (ks. Kaukio 2022b; Latvala-Harvilahti 2022). Ihmiset ja ei-inhimillinen luonto ovat tapahtuman aikana suhteessa toisiinsa olemisensa ja toimintansa kautta

ja muodostavat näin yhdessä erityisen tilan (Wright ym. 2016: 456). Suohiihtoon osallistuvat ovat suolla liikkueensa, sinne upottautuessaan ja turpeeseen sotkeutuessaan ruumiillisesti ja kaikin aistein vuorovaikutteisessa suhteessa suon kanssa. Ruumiillisuus ja kulttuurisuus ovatkin molemmat mukana yksilöllisen suokokemuksen tulkinnassa ja suolla noudatettavien sosiaalisten normien säätämisessä, eli siinä, mikä katsotaan sopivaksi ja hyväksytyksi toiminnaksi tapahtumahetken suotilassa, mikä taas ei (Parkinson 1996: 663). Näin yksilöllisistä kokemuksista on havaittavissa myös soiden aineettomana kulttuuriperintönä välittyviä arvoja, uskomuksia, tietoa ja perinteitä (Kulttuuriperinto.fi 2022).

Etnografinen tutkimusaineisto ja sen analyttinen tulkinta

Osallistuin kesällä 2020 korkokenkäkukkamekko-suohiihdon ämmänkisojen joukkuehiihtoon Suotrendi-tutkimusprojektin (Suotrendi-tutkimushanke 2022) tutkijakollegoideni kanssa ja havainnoin tapahtumaa yleisön joukossa. Tarkoituksena oli lähestyä tapahtumassa mukana olevia ihmisiä etnografiselle tutkimusmenetelmälle tyypillisesti sisältä päin osallistuen, havainnoiden ja suon aistimaailmaan perehtyen (Pink 2009; Kinnunen & Kallinen 2021). Empiirinen tutkimusaineistoni koostuu seitsemästä temaattisesta tutkimushaastattelusta, joissa haastateltavina ovat taiteilija Kari Tykkyläinen ja korkokenkäkukkamekko-suohiihtoihin osallistuneet neljä naista ja kolme miestä. 30–60 minuuttia kestäviä haastatteluista kuusi on yksilöhaastatteluja ja yksi parihaastattelu. Haastateltavista nuorin on syntynyt vuonna 1982 ja vanhin 1952 ja he edustavat eri koulutus- ja ammattialoja. Viittaan artikkelissani haastatteluihin koodeilla H1–H7. Haastateltavat saatiin tutkimukseen siten, että kerroimme suohiihtojen aikana ja sen jälkeisessä illanvietossa paikalla olijoille tutkimuksestamme, jaoimme tutkimusesitteitä ja pyysimme kisaan osallistuneita haastateltaviksi. Tutkijaryhmämme toteuttamat haastattelut tehtiin vallinneen koronapandemian vuoksi puhelinhaastatteluina tapahtuman jälkeisenä syksynä. Haastateltavista puolet on pudasjärveläisiä ja puolet muualla Suomessa asuvia. Ensimmäistä kertaa kisaan osallistuneita oli haastateltavista kaksi, kuusi oli osallistunut tapahtumaan aiemminkin joko hiihtäjänä tai tapahtuman järjestäjäjoukossa toimien.

Haastateltavilta kysyttiin heidän suokokemuksistaan, suhteestaan suohon, suohiihtotapahtumaan osallistumisen motiiveistaan ja odotuksistaan, suolla olemisen ja liikkumisen tuntemuksistaan ja kokemuksistaan tapahtumasta, sekä tapahtuman merkityksestä heidän suosuhteeseensa. Jokaisella

haastatelluista oli aiempia suokokemuksia, tyypillisesti hillan tai karpalon poiminnasta jo lapsuudesta lähtien. Nämä kokemukset olivat luoneet tuttuuden tunteen soilla liikkumiseen ja soiden aistimaailmaan. Kuitenkin lapsuudesta oli vielä mielessä myös märällä suolla liikkumisen hankaluus sekä vanhempien opetukset ja varoittelet suolle eksymisestä tai suonsilmään putoamisesta, mitkä vaikuttivat edelleen niin, että suota kohtaan saattoi olla pelonsekaisia tuntemuksia (ks. myös Laurén 2006: 98–101; Tanskanen 2000a: 153).

Tutkimusaineistoni sisältyy myös korkokenkäkukkamekkosuohiihdon ämmänkisoihin liittyvät kokemukseni ja havaintoni, jotka olen kirjoittanut kenttäpäiväkirjaani. Viittaan artikkelissani siihen koodilla KP. Lisäksi hyödynnän suohiihtotapahtumasta itse ja tutkijakollegoideni ottamaa kuva-aineistoa, jossa on 180 valokuvaa ja 11 videoklippeä. Viittaan artikkelissani videoklippeihin koodilla Video 1–11. Kuva-aineisto toimii tutkimuksessani ennen kaikkea havaintojeni ja muistini tukena, varsinaista kuva-analyysia en niistä tee.

Lähestyn tutkimusaineistoani teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Tämä tarkoittaa sitä, että nostan analyysissani näkyväksi niitä aineistossani esiintyviä teemoja ja näkökulmia, jotka ilmentävät suohiihtotapahtuman luonnetta ja suosuhteen muodostumista. Tulkitseen aineistoani erityisesti edellä mainittujen karnevalismin ja tilan teoreettisten käsitteiden valossa. Esiin nostamiani teemoja ovat suotapahtuman luoman erityisen suotilan ja toisenlaiseen rooliin asettumisen mahdollistama yhteisöllisyys, ja tunteita ja aistimuksellisia havaintoja

sisältävä ihmisen ja suon ei-inhimillisen luonnon vuorovaikutus sekä näiden merkitys suosuhteelle ja siinä tapahtuville muutoksille. Kiinnitän aineiston analyysissä huomiota sekä ihmisten todellisiin toimintatapoihin suotilassa tapahtuman aikana että heidän suolle antamiinsa symbolisiin, mielikuvalisiin ja ruumiillisiin merkityksiin (Lefebvre 1991: 57, 416; Schmid 2008: 28–29, 43).

Suohiihtotapahtuma ja sen kulku

Korkokenkäkukkamekkosuohiihdon ämmänkisoihin ajetaan omilla autoilla, sillä tapahtumapaikalle ei kulje julkinen liikenne, eikä sinne ole järjestettyä yhteiskuljetusta. Kapustasuolle löytää seuraamalla sen läpi kulkevan Valtatie 78:n molemmin puolin pystytettyjä tapahtumakylttejä. Kari Tykkyläisen tekemiin kyltteihin on kirjoitettu kirkkain värein tapahtuman nimi tai muita tekstejä, kuten ”Varo ihmisiä siellä”, ja maalattu kuvia suksista ja korkokengistä (KP). Suolle pystytettyjen isompien kylttien maalatusta suotaustasta sojottaa näkyviin mallinukeista irrotettuja jalkoja (kuva 1).

Tapahtuman vuosittainen osallistujamäärä vaihtelee muutamasta kymmenestä liki sataan hiihtäjään, joista suurin osa on naisia. Miesten osuus on kuitenkin vuosien myötä kasvanut, esimerkiksi kesällä 2020 heitä oli arviolta puolet 80:stä osallistujasta. Kaikista hiihtäjistä noin puolet on yleensä paikallisia, puolet muualta tulevia. Mukana on joskus ollut myös saksalaisia, ruotsalaisia ja virolaisia (H1, H7). Yleisö muodostuu hiihtäjistä, heidän sukulaisistaan ja ystävistään sekä lähiseudun asuk-

Kuva 1. Kari Tykkyläisen tekemä kyltti viestii Kapustasuolla järjestettävästä karnevalistisesta suohiihtotapahtumasta. Kuva: Noora Vikman (2020).

Figure 1. A sign by Kari Tykkyläinen announces a carnival skiing event at the Kapustasuo mire. Photo: Noora Vikman (2020).

kaista, kesämökkiläisistä ja matkailijoista. Yleisön määrä on vuosien aikana vaihdellut muutamasta kymmenestä sataan. Kotimainen media on ollut useampana vuotena kuvaamassa tapahtumaa (This is Finland ... 2018; Kumpula 2021a, b). Vuonna 2019 mukana oli myös kuvausryhmä Kiinasta (H1; Kiiski 2019). Paikan päällä ei ole alkoholinmyyntiä, mutta joillakin osallistujilla on omia alkoholi-juomia mukanaan. Suurin osa paikalla olijoista on kuitenkin selvin päin, mihin vaikuttaa oletettavasti se, että osallistujissa on myös alaikäisiä lapsia. Alkoholin käyttöön kielteisesti suhtautuvalla lestadiolaisuudella, jolla on vankka jalansija Pudasjärvellä, voi myös olla osuutensa humalahakuisuuden vähäisyyteen (KP).

Naisten kisa-asuun kuuluvat korkokengät ja kukkamekko. Miesten asu puolestaan on pieneksi käynyt rippipuku, mutta useat miehetkin osallistuvat kisaan kukkamekoissa ja korkokengissä (Sorjanen 2015; Uotinen 2021; KP). Omia varusteita ei välttämättä tarvitse hankkia, sillä paikan päältä löytyy suuri valikoima Kari Tykkyläisen ja hänen vaimonsa, kuva- ja tekstiilitaiteilija Marja-Leena Tykkyläisen hankkimia kukkamekkoja ja muita rooliasuja sekä eri kokoisia korkokenkiä valmiiksi suksiin ruuvattuina. Kilpasarjoina ovat naisten ja miesten yksilöhihto, joukkuekisa ja lopuksi takaa-ajo, jossa naiset ja miehet juoksevat suolla vuoron perään toisiaan kiinni. Vuoden 2020 kisoissa oli mukana myös tandemhihto (KP).

Kisa alkaa Tykkyläisen sonnustauduttua rooli-asuunsa (vuonna 2020 enkelin asuun) ja aloitassa tapahtuman juontamisen. Hiihtäjät asettuvat suksineen suolle riviin ja esittävät yhteen ääneen Maamme-laulun, johon myös tienreunaa katsomona käytävä yleisö voi osallistua. Yhteislaulua seuraa taiteilijan suorittama ”välinetarkastus”, jossa hän kurkistaa nopeasti mekkoon pukeutuneiden kisaajien helmojen alle. Tykkyläinen lähettää jokaisen kilpasarjan vuorollaan liikkeelle. Noin 30 metriä pitkän kisareitin lopussa on upottava allikko, johon useat hiihtäjät vajoavat suksineen. Allikon voi yrittää ylittää kulkemalla sen päälle viritettyjä muutamia styrokxi- ja puulevyjä pitkin. Kun kaikki sarjat on hiihdetty ja nopeimmin maaliin päässeet palkittu, Tykkyläinen riisuu enkeliasun ja asettuu tangoissaan vaimonsa ja muutaman muun paikalla olevan naisen tervattavaksi ja höyhenillä peitettäväksi. Samalla hän jatkaa tapahtuman selostusta ja paikalla olevien naurattamista esimerkiksi itselleen ironisesti nauramalla, kuten kesällä 2020: ”Tämä on tämmönen pudasjärvinen perinne, näin tehään epäonnistuneille poliitikoille” (Video 11).

Tapahtuman päätteeksi Tykkyläinen istuu suolämpäreeseen tai -oajan roiskien suovettä päälleen. Yleensä hän myös soittaa tilaisuudessa jotain inst-

rumenttia, vuonna 2020 huuliharppua (KP). Tapahtuman kulku toistuu vuodesta toiseen suunnilleen samalla tavoin mutta juontoa ja muuta henkilökoh- taista esiintymistään taiteilija ei etukäteen suunnittele. Joka vuosi ohjelmassa on myös jotain yllättävää (H1). Siurua on viime vuosina identifioitunut korkokenkäkukkamekkosuohiihtojen ”omaksi” kyläksi. Kyläyhdistys on tuonut suotapahtumaan mukaan kahvilakojen ja päivän päätteeksi se järjestää paikallisella metsästysmajalla kaikille suotapahtumaan osallistuneille illanvieton saunomisen, ruokailun ja iltanuotion merkeissä.

Analyysi

Toiminnallinen ja vuorovaikutteinen suon eläminen

Suohiihtotapahtuma muokkautuu sen mukaan, millaisia ihmisiä on paikalla, kuinka märkä suo on ja millainen sää on tapahtumapäivänä (H1). Nämä lähtökohdat luovat puitteet tapahtumalle ja sitä varten muodostuvalle erityiselle, tapahtuma-aikana eletävälle suotilalle, jossa korostuvat läsnä olevien ihmisten ja ei-inhimillisen suon välinen moniaistinen ja toiminnallinen vuorovaikutus (Bahtin 1995: 8–14; ks. Hankonen 2021: 36). Tapahtumassa suo on hetkellisesti sosiaalinen keskus, jonka aktiivisina toimijoina ovat siellä epätavallisissa varusteissa hiihtävät kisailijat, performanssin juontaja Tykkyläinen, muut tapahtuman järjestäjät ja yleisö. Tapahtuman aikana syntyvä yhteenkuuluvuuden tunne syntyy moniaistisena prosessina ihmisten ja suon ei-inhimillisen luonnon välisessä vuorovaikutuksessa, mitä edesauttaa merkittävästi toiminnallinen ruumiinkulttuuri, hiihtäminen. Kulttuurisosiologi Henning Eichbergin (2004) mukaan yhteisöllinen me-henki muotoutuu eri tavoin erityyppisissä liikuntamuodoissa, kuten tuloksellisessa kilpaurheilussa, kuntoilussa tai leikkiin ja juhlimiseen yhdistetyssä liikunnassa. Taidetta ja hiihtoa leikkimielisesti yhdistävä suohiihtotapahtuma on karnevalistinen, kaikille avoin kansanjuhla, jossa sekoittuvat perinteet, yllätykset, humoristinen kilpailu ja nauru. Hiihtotapahtuman muodostamassa suotilassa yhteisöllisyys muotoutuu karnevaalin tapaan suolle saapuvan väliaikaisen yhteisön osallistumisessa, ihmisten välisissä kohtaamisissa ja dialogissa (Danow 1995: 5; Eichberg 2004: 9–13; Massey 2005: 9).

Suohiihtokisaan osallistuneiden haastatteluissa tulee esille, ettei tapahtumaan ensimmäistä kertaa osallistuttaessa ole osattu odottaa ihmisten välistä yhteenkuuluvuuden tunnetta eikä sitä ole lähde- tytietoisesti tavoittelemaan vaan voimakas yhteisöllisyys on tullut positiivisena yllätyksenä (H2, H4a, b).

Näin koin myös itse tapahtumaan osallistuessani (KP). Karnevaalitunnelma alkaa nousta jo ennen suolle menoa tien reunaan saapuneiden kisaajien jutellessa ja sovitellessa nauraen asusteita ja suksiin kiinnitettyjä korkokenkiä. Suolle ja kisaamaan uskaltautumista edesauttaa tapahtumapaikalle kokoontuneiden ihmisten kesken syntyvä kannustava ja välitön ilmapiiri, jota Tykkyläinen aktiivisesti tukee juttelemalla tuttavallisesti kaikkien kanssa. Ensimmäistä suohiitokisaansa muistellut haastateltava kertoi, kuinka tapahtumapaikalla vallinnut innostava henki yllätti niin, että lopulta hän ”löysi” itsensä kukkamekko yllään suolta hiihtämässä (H2). Alun epäluuloisen empirian jälkeen suolla ensimmäistä kertaa suksiminen erikoisissa varusteissa oli hänelle suorastaan hurmoksellinen elämys:

Mää en oikeestaan ees tienny, mitä oottaa siltä koko hommalta. Vaan me mentiin sinne. Ja sitte vielä tuossa matkallaki kaveri sano, että ei sitte, ei menä hiihtämään. Ja mää sanoin, että en kai mää nyt sinne hiihtämään lähe, en tosiaan. Mutta sitte ku mentiin sinne paikan päälle, nii Kari oli siellä vastassa ja hällä oli se auto, missä niitä mekkoja on, ja hän sano, että ”käykään sieltä laittaa mekot päälle ja sukset jalakaan” ja mää menin aivan semmoseen hurmukseen (naurua) ja olin siellä ne sukset jalassa ja mun kaveri sano, että ”et oo tosiasaan!” ja mää, että ”ei muuta, ku suksia jalakaan, nyt mennään vaan!” (H2).

Ulkopuolelta yleisöstä käsin suota katsoessa se on ikään kuin havainnoijansa kontrollissa (ks. Löfgren 1999: 45). Samalla se on kosketusaistin ulottumattomissa. Katsojasta katseen kohteeksi ja pehmeään ja märkään suotilaan kisaajaksi ryh-

tyessä on ylitettävä raja, joka avaa mahdollisuuden suon vuorovaikutukselliseen, ruumiilliseen kohtaamiseen, mitä ei suon laidalta voi samalla tavoin kokonaisvaltaisesti tavoittaa. Tutkimushaastatteluissa tuli esille, että silloin kun ensimmäinen kokemus suohiitotapahtumasta on saatu yleisön joukossa suon laidalta kuivin jaloin kisoja katsellen, tapahtuman näkeminen ja vapautuneen tunnelman kokeminen on kuitenkin innostanut ja antanut rohkeutta myöhemmin myös itse osallistua kisaan (H5, H7). Kisaan on lähdetty kaverin tai kaveriporukan kanssa, sillä yhdessä osallistuminen motivoi ja rohkaisee arempaakin heittäytymään suolle hullunkuriseen toimintaan sotkautumaan suomutaan muiden kanssa (H4b, H7). Karnevalistinen suotila näyttäytyy leikkilisen, sosiaalisen toiminnallisuutensa vuoksi eri tavoin houkuttelevana kuin suo, jonne mennään vaikkapa marjastamaan tai metsästäämään (kuva 2).

Vaikka korkokenkäkukkamekkosuohiitdot on leikkimielinen kisatapahtuma, se kytkeytyy teemaltaan ja toiminnallisuudeltaan myös tulokselliseen kilpaurheiluun, jossa hiihtävien naisten matka miesten tavoin arvostetuiksi urheilijoiksi on ollut pitkä. Esimerkiksi huippu-urheilun mediaautisoinnissa naisten kilpahiihto on kuitenkin vähitellen tasa-arvoistunut niin, että naiset eivät nykyään tule enää urheilijoina ensisijaisesti sukupuolensa mukaan määritellyiksi; naisihittäjien sijaan heistä on tullut hiihtäjiä (Kaivosaaari 2017). Urheilujournalismissa naisten urheilu oli pitkään marginalisoitu kansallisilta areenoilta, joilla miesten merkitys nähtiin merkittävämpänä kuin naisten. Nais- ja miesurheilijoiden eronteko on kuitenkin vähentynyt viimeisten vuosikymmenten aikana niin, että

Kuva 2. Naiset kukkamekkoissaan ja korkokenkissään valmiina leikkimieliseen hiihtokilpailuun upottavalla ja märällä suolla. Kuva: Kirsi Laurén (2020).

Figure 2. Women in floral dresses and high heels ready for a playful skiing competition on the submerged and wet mire. Photo: Kirsi Laurén (2020).

nykyään urheiluvista naisista käytetään samankaltaisia sankaruuteen viittavia ilmauksia kuin miehistä. Samanaikaisesti naisia kuitenkin kuvataan yhä mediassa esimerkiksi suomalaisina neitoina, tottelevaisina tyttärinä ja hienoina äiteinä, ominaisuuksin, jotka liitetään vain naisiin ja naiselliseen elämänpiiriin (Tervo 2001: 369–370).

Korkokenkäkukkamekkosuohiihdoissa Tykkyläisen tapahtumaselostuksessa on vastaavanlaista urheilujournalismin henkeä hänen käyttäessään toisiaan ylös suallikosta auttavista naisista termiä ”urheilijaäiti” (KP). Humoristisessa sävyssä hän myös viittaa selostukseensa 1950-luvulla olympia- ja maailmanmestaruusmitaleita voittaneeseen Siiri ”Äitee” Rantaseen: ”Siellä autetaan toista reipasta urheilijaäitiä. Tullee mieleen ihan Siiri Rantanen ja ne herkät hetket, ku se Siiri veti siellä olympiahangessa, ei latua ollu tehty, ja tuli maailmanmestaruus!” (Video 2). Rantanen teki huikkeen kansainvälisen hiihtouran mutta jäi aikanaan muiden naisten tavoin vaille samanlaista valmennustukea ja julkista arvostusta kuin miesurheilijat (Porttila 2019). Suohiihtotapahtuman karnevalistisessa kontekstissa suolla korkokengissä ja mekoissa hiihtävien naisten toiminnan voikin tulkita eräänlaisena vastarinnan osoituksena sille vähättelylle, jota aiemmat hiihtosankarinaiset joutuivat kohtaamaan. Myös osa miehistä pukeutuu kukkamekkoihin, minkä voi myös nähdä tasa-arvoisena naisten rooliin eläytymisenä.

Karnevalistiselle toiminnalle ominaisesti suohiihdoissa kisaajat auttavat aktiivisesti allikoihin uponneita, myös itselleen tuntemattomia hiihtäjiä ylös suosta, mikä lisää me-henkeä ja osallistaa myös yleisöä kannustamaan ja nauramaan suossa tempoileville hiihtäjille. Tämä oli nähtävissä tapahtumassa (KP) ja myös haastattelut esittivät toisten auttamisen ja kaikkien kannustamisen odotettuna ja arvostettuna toimintana, kuten seuraavassa, tapahtuman henkeä kuvailevassa haastattelulainauksessa tulee esille: ”No, sehän on semmoinen, että kettään ei sinne suohon jätetä, että siellä autetaan kyllä kaikkia ja kannustetaan kaikkia isoäänisesti, tunnettiin tai ei.” (H3). Suon reunalta kisaajia kannustavalla ja riehakkaassa tunnelmassa mukana elävällä yleisöllä on haastatteluiden mukaan olennainen rooli tapahtumassa, sillä ”kyllähän se [kannustus] auttaa sitä meininkiä, sitä yrittää enemmän (nauradus), se parantaa tätä tunnelmaa” (esim. H7; KP). Yleisön vuorovaikutteinen kannustus ja ääneen nauraminen lisäävät myös hiihtäjien tunnetta siitä, että suon hankaluudet ovat huvittavia ja tapahtuman luonteeseen sopivan tarkoituksellisia ja merkityksellisiä; jos hyllyvään suohon ei sokeuduttaisi, jäisi karnevaalitunnelmakin vaillinaiseksi (H1, H2, H5).

Karnevalistinen roolinotto ja yhteisöllisyys suolla

Jo aiemmissa taideteoksissaan Tykkyläinen on kuvannut tyyppillisiin toimistoasuihin pukeutuneita paikallisia naisia epätavanomaisessa ympäristössä soilla, hakkuuaukeilla ja vesien äärellä, missä virkanaisia ei yleensä nähdä. Valokuvat tuovat usein etäällä toisistaan olevia päättävässä asemassa olevia ihmisiä ja luontoa lähemmäs toisiaan. Tykkyläinen luonnehtii korkokenkäkukkamekkosuohiihtoja alkuaan eritoten kisaan osallistuville naisille suunnatuksi *kansalaisperformanssiksi* ja *vapautustapahtumaksi*, jonka henkeen kuuluu irrottautuminen totutuista rooleista. Näihin rooleihin voi liittyä valta-asetelmia, esimerkiksi naisen näkeminen kodissaan miehensä passaaajana. Tykkyläinen mieltää itsensä feministiksi ja esittäessään naiset taiteensa kautta luonnossa hän kertoo pelastavansa ”naiset hellan ja miehen välistä” (H1; Hirvonen 2012; Kumpula 2021b). Suohiihtotapahtuman kontekstissa ja naisten haastattelujen perusteella tulkitsemme tämän niin, että samaan tapaan kuin miehet pääsevät keskinäisillä metsä- ja eräretkillään ja miesten urheilutapahtumissa irti perheen ja arjen velvoitteistaan, naisille suunnattu suohiihtotapahtuma tarjoaa naisille vastaavan hetkellisen irtioton mahdollisuuden. Haastatelussa tulikin esille, että osalle naisista suohiihdot ovat kesän odotetuin tapahtuma, jonne lähdetään yhdessä ystävien kanssa pitämään hauskaa, nauttimaan yhdessäolosta, suolla olemisesta ja tapahtumassa vallitsevasta vapautuneesta tunnelmasta (H2, H3).

Tykkyläinen kertoo naisellisten asujen, kuten nailonsukkien, sukkanauhojen, kukkamekkojen ja korkokenkien tuovan maaseudulle sinne kaivattua erotiikkaa (H1). Naisten esiintyessä suolla korostetun naisellisesti syntyy myös kontrasti siihen, ketä ja miten on totuttu näkemään aktiivisina luonnossa toimijoina ja millainen luonnonalue nostetaan esiin. Luonto mielletään usein miesten toimintaympäristöksi, vaikka nykyään niin naiset kuin miehet harrastavat esimerkiksi luontoretkeilyä. Kuitenkin esimerkiksi metsästys, kalastus ja lintujen ja hyönteisten tarkkailu ovat pääasiassa miesten harrastuksia (esim. Tuulentie 2003: 5–7; Santaoja 2012). Luonnossa on tapana liikkua sinne soveltuviin asusteisiin, yleensä housuihin ja retkeilykenkiin tai kumisaappaisiin pukeutuneena. Suohiihtotapahtumassa kuitenkin esitetään päinvastainen asetelma, jossa naisellinen olemus ja pitkään kulttuurisesti marginaaliseksi mielletty suo asettuvat yleisön eteen huomion keskipisteeksi, julkisesti nähtäväksi ja hyväksyttäväksi. Suohiihdoissa rooliensa takana toimivat naiset kuitenkin esittävät ja naamioivat aktiivisesti naiseuttaan, mikä tekee siitä samalla han-

kalasti määriteltävää ja tuntematonta, jolloin suotilassa tapahtuva performanssi avaa mahdollisuuden vastarinnan esittämiseen (ks. Lewis & Pile 1996). Karnevalistisen vastarinnan voi tulkita tässä yhteydessä kohdistuvan luonnossa toimivalle naiselle kulttuurisesti määriteltyyn marginaaliseen rooliin, joka suohiihtotapahtumassa käännetään aktiiviseksi toimijaksi.

Tutkimusaineistossani korostetaan osallistujien, niin kilpailijoiden kuin yleisön, paikan päällä kokemaa tasa-arvoisuutta ja samanarvoisuutta tähdentävää yhteisöllisyyttä, joka tekee suolla järjestetyistä tapahtumista erityisen: ”Siellähän on laidasta laitaan osallistujia (H4b). [– –] Se yhteisöllisyys on niin vahva. [– –] Siellä on kaikki niinkö yhtä perhettä” (H4a). Myös toisilleen tuntemattomat ovat vapaita toimimaan yhdessä ja pukeutumaan karnevalistiseen tapaan nurinkurisesti, kuten seuraavassa haastattelulainauksessa tulee esille:

Siellähän on ihan parasta se yhteisöllisyys ja toisen auttaminen. Sinne oikeesti vois mennä niin omalla ittenään, kukkaan ei niinkö kato, että ootko lihava tai laiha tai ootko kukkamekossa, ootko mies mekossa tai nainen puvussa tai ... kaikki on ihan niinkö semmonen yks iso perhe, vaikka siellä on ihmisiä, jotka ei oo koskaan toisiaan nähäny. Kaikki tulevat juttelemaan ihan niinkö oltais eilen nähty (H2).

Roolivaatteilla luodaan suotilaan arjesta poikkeavaa karnevalistista nurinkurisuutta. Rakennettuun ympäristöön, sileälle ja pitävälle alustalle tarkoitetut naisten korkokengät sopivat huonosti aivan päinvastaiselle, upottavalle luonnontilaiselle suolle. Korkokengät eivät sovi suksiin, minkä vuoksi ne kiinnitetään niihin ruuveilla, jotta hiihtäminen olisi ylipäättään mahdollista. Kesäinen kukkamekko ja ohuet nailonsukat eivät myöskään ole tavanomainen asu lämpöisellä suolla erityisen hyvin viihtyvien hyttysten ja mäkäräisten keskellä liikuttaessa. Miesten asuksi suositeltu, yleensä juhliin tarkoitettu koko puku on niin ikään sopimaton suolla liikkumiseen. Nurinkurisiin vaatteisiin pukeutuminen ei kuitenkaan tunnu häiritsevän osallistujia, vaan pikemminkin menevän ”yksi yhteen” suolla vallitsevan karnevalihengen kanssa: ”No, ne justiin kuuluu siihen, ja pojille se liian pieni ripipuku. Minusta tuntuu, ettei siihen muu vaatetus oikiastaan passaa. Että se vaan jotenki, ne mennee yksi yhteen” (H2).

Tapahtumaa ja suohiihtoihin osallistuneiden näkemyksiä tarkastellessa on tärkeää nähdä, miten suohiihtoon osallistuvat itse ymmärtävät, kokevat ja käsittävät pukeutumisen merkityksen sekä suolle muodostuvassa sosiaalisessa tilassa tapahtuvan toimintansa (Massey 1994: 9–11; ks. myös Olsson & Ruotsala 2009: 11). Tapahtumassa voi havaita, että

tyyllisesti yhteneväisiin rooliasuihin pukeutumisen vahvistaa yhteen kokoontumisen ja kohtaamisen synnyttävää yhteenkuuluvuuden tunnetta (KP; Eichberg 2004: 13–14). Karnevalismin hengessä kisaan valmistautuminen erityisellä tavalla pukeutumalla auttaa arkisen minän hetkellistä unohtamista ja uudenlaisen roolin ottamista, mikä on tärkeää sosiaaliselle kanssakäymiselle ja vapautuneen tunnelman syntymiselle. Roolin taakse voi halutessaan kätkeytyä ja olla jotain muuta kuin tavallisesti. Karnevalistinen rooli muuttaa myös suhtautumista ja asennoitumista suohon edesauttamalla suon moniaistista ja vuorovaikutuksellista kokemista, mikä jää arkisemmassa suon kohtaamisessa yleensä vähäisemmäksi tai kokonaan puuttumaan.

Suon iholle päästävällä kevyellä roolivaatetuksella on keskeinen merkitys myös aistillisessa vuorovaikutuksessa suon kanssa: suolla toimiessa voi tuntea sen kasvillisuuden, turpeen ja veden, toisin kuin vettä hylkivissä ja ihoa suojaavissa retkivarusteissa, joihin pukeutuneena suolla yleensä toimitaan. Kisan aikana kosketusta suon kanssa ei vältellä vaan sen sallitaan tapahtua, tai sitä jopa tavoitellaan. Näin myös raja inhimillisen ja ei-inhimillisen välillä hälvenee. Kenttäpäiväkirjassani pohdin omien sukseen kiinnitettyjen kenkien epämuikavuutta suolla liikkuessa, mutta mekko sen sijaan ei tuntunutkaan niin epäsopivalta asulta, kuin olin etukäteen kuvitellut:

Sukset olivat ok mutta kengät lipsuivat jalassa ja saivat olon huteraksi, vaikkakin varpaiden väleissä tirsuva suovesi tuntui vilvoittavalta. Kesäinen mekko oli yllättävän mukava lämpimällä suolla. En huomannut missään välissä, että sääsket, paarmat tai mäkäräiset olisivat häirinneet – ehkä niitä oli, en vaan kiinnittänyt niihin huomiota. Kaikki huomio oli kisan aikana tapahtumassa, toisten menojen ja meininkien seuraamisessa ja omassa liikkumisessa, suolla selviämässä (KP).

Myös vuodesta 2019 lähtien suotapahtumassa mukana olleen kyläyhdistyksen kahviossa noudatetaan yhteneväistä pukeutumislinjaa kisaajien kanssa, mikä laajentaa yhteenkuuluvuuden tunnetta koko tapahtuman järjestäjäjoukkoon, ei ainoastaan hiihtäjiin. Suurin osa suon reunalla tiellä seisovasta yleisöstä kuitenkin osallistuu tapahtumaan tavanomaisissa asuissa, joskin heistäkin osa pukeutuu henkeen sopivalla tavalla kukkamekkoihin tai muuten erikoisesti (H2, H7; KP). Esimerkiksi vuoden 2020 kisoissa yleisön joukossa ja välillä kisakentälläkin liikkui yleisöä naurattamassa joulupukin päähineeseen, naamariin ja aikuisten vaippoihin pukeutunut mies, joka kantoi neulasensa pudotanutta kuusta olallaan (KP). Panostamista asujen mielikuvitukselliseen suunnitteluun pidetään

arvossa, liioiteltu asu on sallittu, jopa toivottava: ”mitä hurjempi [asu] sen parempi!” (H6). Paikalla olevien erityinen pukeutuminen luo karnevalistisen tapahtuman luonteeseen olennaisesti kuuluvaa leikkillisyyttä, yhteisöllisyyttä ja riehakkuutta, joka tulee hyvin esille myös kyläyhdistyksen kahvilassa parin vuoden ajan toimineen haastattelussa:

Niin meillähän on kukkamekot päällä myös kyläyhdistyksen ihmisillä kahvioteltassaki ja perruukit päässä. Että ihan niinku siihen sammaan tyyliin ja teemaan pukkeuvuttaan. Ja Kari sanoki, että pittää olla (naurua). [– –] Mekinkö ollaan siinä kahvitellassa ja meillä on kukkamekot ja näin, niin tässä on niin vahva, tiivis yhteisöllisyys, yhteenkuuluvuuden tunne (H4a).

Karnevalistiselle kansanjuhlaan ominaisesti Tykkyläinen toimii tapahtumassa omaehtoisesti ja -valtaisesti ”tavallisen kansan” hyväksymänä hullunkurisena johtohahmona, jolle on lupa nauraa ja joka nauraa myös itselleen. Tällä tavoin hän mukailee keskiaikaisesta karnevaalista tuttua väärää kuningasta, jollaiseksi kuka tahansa saattoi hetkellisesti nousta. Ohjatessaan ja juontaessaan suotapahtumaa hän ottaa roolin, jossa yhdistyvät niin kuninkaan, huvittavan klovnihahmon kuin yhteisön ”oman” kylähullun ominaisuudet (Danow 1995: 4; Eichberg 2009: 291; Turner 2012: 38–41; Matikainen 2019). Hänen nokkela, kilpailijoita ja yleisöä huvittava, paikoin seksuaalisävytteinen ja hävytönkin sanailunsa toimii paikalla olijoille paitsi vapauttavana myös hallittuna keinona nauraa niin itselle kuin muille, aivan kuten karnevaalihenkeen kuuluu (ks. Rantala 2015). Tykkyläisen sanailuun sisältyy myös yhteiskunnallista, virkamiehiin kohdistuvaa kritiikkiä. Hän on ollut mukana kunnallispolitiikassa ja taiteellaan hän kertoo haluavansa myös osoittaa, että vallanpitäjätkin ovat erehtyväisiä. Hänen mukaansa myös heidän olisi tarpeellista tutustua ja käydä niissä paikoissa, kuten soilla, joiden käytöstä he tekevät päätöksiä (H1). Suohiihtotapahtuma voi toimia huomion ja ajatusten herättäjänä:

Mää haluan osottaa sillä sen, että maailmassa voi terveelläkin tavalla sekoilla, ettei elämä oo niin vakavaa. Ja sitte, että mää saan ihmiset laittaa itensä pelliin sinne ja tavallaan munaamaan itensä. Mää oon sanonu aina noille viranhaltijoilleki, että munatkaa vaan ittenne äläkääkä koko ajan oloko muka oikiassa. Ku miesviranhaltijathan luulee olevansa aina oikiassa (H1).

Korkokenkäkukkamekkosuohiihdon ämmänkisa-tapahtuma sisältää joka kerta toistuvia, rituaalinomaisia elementtejä, kuten Tykkyläisen suorittaman ”välineiden tarkastuksen” eli hiihtäjien helmojen alle kurkkaamisen, ja palkintojen jaon jälkeen

toimitettavan, koko tapahtuman päättävän taiteilijan tervaamisen suolla. Tavallisessa arjessa nämä toimet ylittäisivät kulttuurissa vallitsevat moraalit rajat. Suohiihtoon ensimmäistä kertaa osallistunut haastateltava pohtikin rajanvetoa välinetarkastukseen suhtautumisesta kysyttäessä: ”Siinä tuli mieleen, että onkohan tämä nyt hyvän maun rajalla, mutta aattelin, että jos tää on taidetta, ja tässä voi vähän niin kun laskea irti omasta pönöttämisestä. [– –] ... ja, että me ollaan kaikki yhtä naurettavia ja mukana tässä” (H6).

Karnevalismiin kuuluu rajojen testaaminen ja ylittäminen kaikkia tasapuolisen epäsovinnaisesti kohtelemalla. Kenenkään ei myöskään sovi kohtelusta loukkaantua. Tällä tavoin annetaan tutuille asioille ja tapahtumille uudenlainen konteksti, jolloin näkökulman muutos paljastaa ja kyseenalaistaa tavanomaisiksi ajateltujen asenteiden sopimuksenvaaraisuuden ja konventionaalisuuden. Huumori, nauru ja arjesta poikkeavaan rooliin asettuminen tekevät viattomaksi myös sellaiset toimet, jotka tavallisesti mielletäisiin sopimattomiksi. Tapahtuman suotilassa ollaan myös karnevaalille ominaisesti erityisellä liminaalisella rajamaalla, ikään kuin toisessa ulottuvuudessa, jossa on mahdollista toimia kulttuurisesti poikkeavalla ja odottamattomallakin tavalla. Tällaisessa tilassa erilaisista taustoista tulevat ja toisiaan tuntemattomat ihmiset voivat yhdessä toimiessaan hetkellisesti vapautua, kohdata ja tuntea yhteenkuuluvuutta (Turner 1969; Eco 1984: 2–7).

Feminiininen, turvallinen ja uudistava suo

Karnevalistiseen suohiihtotapahtumaan osallistujille suossa oleminen, sinne uppoaminen, kastuminen ja juuttuminen ovat hyvin ruumiillisia kokemuksia. Ruumiillisuus ja moniaistisuus ovatkin keskeisiä tapahtuman karnevalistisen tilan syntymiselle: suolla voi heittäytyä leikkimään ja sotkeutumaan päästä varpaisiin. Upottavalla, hyllyvällä ja märällä suolla myös omat olemisen tavat muuttuvat ennakoimattomiksi, ne ikään kuin kääntyvät ylösalaisin ja poikkeavat merkittävästi arjessa olemisen muodoista (Bahtin 1995: 339). Samalla oma oleminen ja suhde suohon tulevat uudelleen arvioitaviksi. Suon olemus ja tuntu ovatkin yllättäneet myönteisesti kisaan osallistujat. Hiihdon tiimellyksessä halutaan uppoutua suohon muiden osallistujien kanssa, saada siihen sellainen kokonaisvaltainen tuntuma ja yhteys, joka ei omissa arjen ympäristöissä ole ollut mahdollista. Yhdessä toimiminen ja sosiaalisuus luovat turvallisuuden tunnetta, minkä myötä myös suo koetaan uudella tavalla aiempaa läheisempänä ja samastuttavampana (ks. myös Salonen ym. 2020: 37).

Haastateltavat kertovat, että ennen suohiihtotapahtumaan osallistumista aiemmat suohon liittyvät mielikuvat, kuten suohon uppoaminen ja juuttuminen olivat tulleet mieleen. Negatiiviset ajatukset kuitenkin haihtuivat tapahtuman aikana suolla yhdessä toimiessa, kuten ensimmäistä kertaa suohiihtoon osallistunut haastateltava kertoo: ”Kun osallistui siihen hiihtoonkin, niin olin vähän semmonen pelokas, että mitä jos se sitte onkin pelottavaa (naurua). Mutta sain siellä kyllä ihan eri käsityksen, vapautumisen” (H6).

Haastatteluaineistossa luonnehditaan suota femiinisin kuvauksin muun muassa maaäidin mahana ja kohtuna, ja kuvataan turveallikosta nousemisen jälkeistä oloa uudestisyntyneeksi (H1, H2, H6; ks. myös Kumpula 2021a). Suon mieltäminen femiiniseksi vastaa länsimaisissa kulttuureissa, myös nykypäivän Suomessa, tunnettuja mielikuvia, joissa kosteikkoalueet nähdään vastustamattoman puoleensa vetävinä, eroottisina, vaarallisina mutta myös symbolisesti uutta synnyttävinä paikkoina (Giblett 1996: 145–147; Laurén 2006: 172). Vaikka suohiihtotapahtumaan liittyy karnevalismin kuuluvia eroottisia elementtejä niin kisapukeutumisen kuin Tykkyläisen tapahtumaselostuksen myötä (KP; ks. myös Hirvonen 2012; Uotinen 2021), eivät tapahtumaan osallistuneet tuo niitä haastateluissa erityisesti esille. Tulkitsen tämän niin, että seksuaalisuuden ja ruumiillisuuden korostaminen otetaan vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuvan karnevalistisen tapahtuman olemukseen kuuluvana asiana. Kevyissä vaatteissa suolla toimiminen ja ruumiillinen suon kokeminen ovat kuitenkin vaikuttaneet haastateltaviin voimakkaasti. Muiden mukana joukolla suolla suksissa upottava ja iholle pyrkiviä hyönteisiä kuhiseva suo ei tunnukaan pelottavalta, vaan pikemminkin houkuttevalta ja turvalliselta:

Sehän on aivan ihana se tunne. Se on jotenki niin, jotenki semmonen, sitä on hirviän turvallinen olo siellä. Ja nyt on joka kerta sattunu olleen semmonen lämmin ilimaki, se tekkee tosi hyvääki, ku sinne mennee. Se on jotenkin puhdistava (naurua), vaikka siellä mennee likaseksi, mutta se on puhdistava, ja semmonen niinkö turvallinen. Ja mun mielestä, niinkö Tykkyläinen on joskus sanonukki, että se on niinkö äidin kohtu, tai joku semmonen. Ja niin se varmaan onki vähän semmonen. Sehän niinkö puristaa sinne otteeseensa ja sieltähän ei omin voimin, jos tarpeeksi syvälle meet, niin sieltä ei pääse omin voimin ees pois. Mutta siellä ei oo ees pelottava olla, vaikka tuntee, että mää en niinkö tästä ees pääse mihinkään. Siellä ei oo ollenkaan pelottavaa, se on hyvä tunne, mikä siellä tulee (H2).

Tutkimusaineistoni perusteella suohiihtoon osallistumista edeltänyt lapsuusmuistoista mieleen jää-

nyt pelon tunne suohon uppoamisesta hälvenee tai pyyhkiytyy kokonaan pois kisan tiimellyksessä turveallikoissa pyörimisen myötä. Aiemmin negatiiviset suon ominaisuudet kuten upottavuus, märkyys ja arvaamattomuus, kääntyvät lopulta suokokemusta määrittäviksi positiivisiksi seikoiksi (ks. myös Kaukio 2022b). Tämä tulee esiin esimerkiksi seuraavassa aineistolainauksessa, jossa haastateltava kuvailee suolla suksilla kulkemisen kokemustaan miellyttäväksi:

Se oli ihan ku peitto, niin kuin olis oltu peiton päällä. Ja se vesi, se oli miellyttävää [– –] se ei ollu jääkylmää tai jotenki poikkeuksellista. Se tuntu ihan miellyttävältä. Oishan voinut vaikka sataa vettä kaatamalla, mutta ilma oli ihan mahtava. [– –] Suo on, yllätyksellisyshän siinä suossa kuitenkin on, ja olihan ne kauniita maisemia, me otettiin kuviaki siellä (H6).

Kilpailun tiimellys, nauru ja hyväksytysti esillä oleminen muiden osallistujien kanssa rohkaisevat liikkumaan suolla toisella tavalla kuin tavallisesti, eikä upottaviakaan paikkoja vältellä. Osa aikuisista ja erityisesti lapset heittäytyivät esimerkiksi vuoden 2020 tapahtumassa innokkaasti aina uudelleen ja uudelleen suoallikkoon kisan jo päätyttyä (KP). Suohiihtotapahtumaan osallistuneet kertovat yhteisöllisen kokemuksen muuttaneen heidän henkilökohtaista suhdettaan soihin muutenkin kuin aiemmin mainittujen suopelkojen hälvemisenä. Suolla yhdessä oltaessa, liikuttaessa ja syviin allikkoihin heittäytyessä on syntynyt uudenlainen myönteinen turvallisuuden tunne suota kohtaan. Se on lisännyt luottamusta suolla liikkumiseen ja tunnetta siitä, että suolla käynti tuottaa hyvinvointia (esim. H6). Soita katsotaan uudesta perspektiivistä, niihin kiinnitetään enemmän huomiota myös suohiihtotapahtuman ulkopuolella, ja ollaan kiinnostuneita siitä, miten soita käytetään muillakin tavoin (H3). Ylipäänsä kiinnostuksen soita kohtaan kerrotaan kasvaneen. Kukaan ei haastateluissa kyseenalaistanut tapahtuman sopivuutta suolle, sen ei esimerkiksi ajateltu vahingoittavan suoautoa, kunhan tapahtuman jälkien siivoamisesta huolehditaan.

Pudasjärven kaupunki hyödyntää korkokenkäkukkamekkosuoaihdon ämmänkisoja matkailumainonnassaan tiedottaen tapahtumasta verkkosivullaan (Tapahtumat ... 2021). Haastateluissa suohiihtotapahtumaan osallistuneet paikkakuntalaiset näkevät tapahtuman ja sen saaman valtakunnallisen ja kansainvälisen medianäkyvyyden tuovan toivotua julkisuutta kotiseudulleen ja sen muihinkin tapahtumiin (H4a/b, H5, H7). Suohiihtotapahtuman ja siihen liittyvän mediaautisoinnin nähdään myös tekevän myönteisessä mielessä tunnetuksi seudulle tyypillistä omaleimaista suoautoa, vaikkei arkisessa elämässä ympäröivän luonnon merkitykseen

paikallisten kesken erityisesti huomiota kiinnitettävää. Haastatteluista on kuultavissa, kuinka humoristinen tapahtuma koetaan paikallista kulttuuria ilmentävänä, esille tuovana ja rikastuttavana erikoisuutena (ks. myös Ridanpää 2015: 225). Tutkimusaineistoni valossa suolla järjestettävä karnevalistinen, taidetta ja liikuntakulttuuria yhdistelevä kansalaisperformanssi näyttää toimivan kulttuurisen ja paikallisen identiteetin vahvistajana ja ylläpitäjänä. Ilman aineellisia pyrkimyksiä yhdessä suolla toimiminen edesauttaa näkemään uudella tavalla, kuinka arkista, aiemmin marginaaliseksi miellettyä luontoa voi katsoa perspektiivistä, joka saa sen tuntuun merkittävältä ja omalta. Tällainen suoluntamo on ”karu mutta kaunis... meidän maa” (H5), kuten paikallinen haastateltavani totesi.

Lopuksi

Suohiihtotapahtumassa suhde suohon muotoutuu kulttuuriselle performanssille ominaisesti tietynä aikana tietyssä tilassa tapahtumaan osallistuvien välisessä vuorovaikutuksessa (Singer 1980, 171–176) mutta erona on se, että tässä vuorovaikutuksessa suo ei ole vain toiminnan näyttämö tai tausta vaan aktiivinen ja aistittava osapuoli, koko kansalaisperformanssin mahdollistava ydin (ks. Lefebvre 1991: 400–401). Vaikka tapahtuman suo on tietyssä maantieteellisessä paikassa, karnevalistisen suohiihtotapahtuman aikana siitä muotoutuu erityinen suotila. Se syntyy moniulotteisesti suhteessa aikaan, suolla toimivien ihmisten välisiin sosiaalisiin suhteisiin ja heidän vuorovaikutukseensa ei-inhimillisen suon kanssa. Kansanperinteessä soihin on liitetty kielteisiä mielikuvia ja syrjäseuduilla sijaitsevia suoalueita on pitkään pidetty marginaalisina ja vähempiarvoisina kuin esimerkiksi metsiä. Tutkimuksessani tuon esille, kuinka karnevalistinen suotapahtuma ja sen aikana muodostuva erityinen suotila tekevät mahdolliseksi suon esittämisen ja kokemisen huomiota herättävänä näkyvällä ja tuntuvalta tavalla, joka muuttaa suosuhteita aiempaa myönteisemmäksi. Tapahtuman osallistava ja sosiaalinen luonne on vastakkainen yksityisyyttä ja sisäänpäin kääntynyttä luontoon suuntautuneisuutta tähdentävälle suosuhteelle, joka myös liittyy kiinteästi nykypäivän elämyksellisyttä ja esteettisyyttä tavoittelevaan suosuhteeseen (Laurén 2006; Kaukio 2022b). Myös yksityisyyttä tavoittelevassa suosuhteessa tavoitellaan irrottautumista arjen velvoitteista, siinä mielessä suohiihtotapahtuma vastaa samaan tavoitteeseen, mutta eri tavoin.

Riehakkaassa kansalaisperformanssissa ihmiset heittäytyvät suohon kokonaisvaltaisesti ja moniaistisesti. Erityisesti arjessa vähemmälle jäävä suon koskettaminen ja tunteminen korostuvat suolla

kisaillessa ja konkreettisesti suon sisään upottautuessa. Kun suohon otetaan turvallisesti muiden kanssa yhdessä tuntumaa, siihen liittyvät kielteiset ennakkoluulot ja pelot hälvenevät. Esimerkiksi aiemmin uhkaaviksi koetut suohon uppoaminen ja sotkeentuminen muuttuvat vuorovaikutteiseen suohon suuntautumisen, sosiaalisen toiminnan ja yhteisöllisyyden myötä tavoiteltaviksi ominaisuuksiksi, jotka koetaan vapauttavina ja suosuhdetta syventävinä. Yhteisöllisyys ilmenee tutkimusaineistossani sosiaalisuutena, yhdessä muiden kanssa karnevalistiseen hullutteluun heittäytymisenä, nauramisena, toisten auttamisena ja suvaitsevaisuutena, jonka hengessä jokaisella on vapaus olla sellainen kuin on tai haluaisi olla. Tällainen yhteisöllinen, leikki-mielinen, työstä ja suorittamisesta vapaa ruumiillinen toiminta ja suohon suuntautuminen ilmentävät 2000-luvulla voimistunutta suosuhteen trendiä.

Karnevalistisessa suotilassa suon olemus näyttäytyy tapahtuman aikana vastavuoroisena, hyväksyttävänä äitihahmona, joka hoivaa syleilynsä heittäytyviä hiihtäjiä kuin hellyyttä ja huolenpitoa kaipaavia lapsiaan. Suotapahtumassa etenkin suon arvaamatomat, pehmeät ja upottavat turveallikot mielletään feminiinisinä ja suosuhdetta kuvatessa niille annetaan myönteinen ja aktiivinen rooli. Suohiihtotapahtuman voikin tältä osin nähdä entisestään vahvistavan suon kulttuuriperintöön kuuluvia mielikuvia, joissa soiden nähdään symboloivan naisellisia ominaisuuksia. Karnevalistisen suotapahtuman jälkeen ihmiset palaavat arkeensa ja suolta viedään pois sinne tapahtuman ajaksi tuotu rekvisiitti, jolloin myös suo voi palata luonnolliseen olotilaansa. Suon mahdollisuus palautumiselle nähdäänkin tärkeänä koko tapahtuman jatkuvuuden kannalta; suolle ei saa tehdä vahinkoa.

Korkokenkäkukkamekkosuhiihtotapahtumassa on keskeistä hetkellinen irrottautuminen esimerkiksi äidin, vaimon, aikuisen, työntekijän tai opiskelijan normatiivisista arjen rooleista ja toimintatavoista. Karnevalistiseksi muotoutuva suotila antaa mahdollisuuden heittäytyä yhdessä muiden kanssa leikkimään ja ottamaan arjesta poikkeavan roolin. Vuosi toisensa jälkeen jatkuneena suohiihtotapahtuma ilmentää sosiaalista, jatkuvassa prosessissa syntyvää ja yhteisön elämässä läsnä olevaa elävää perintöä (ks. Kanerva & Mitchel 2015: 23). Tällaisena se myöskin muokkaa kulttuurista, jaettua suosuhdetta ja soiden kulttuuriperintöä tavalla, joka korostaa suon aineetonta, yhteisöllisen toiminnan mahdollistamaa merkitystä. Tämä suosuhteen ulottuvuus näkyy myös muissa, jo parinkymmenen vuoden ajan jatkuneissa suurheilutapahtumissa, kuten suolentis- ja suopotkupallokisoissa (Laurén 2021) ja se tulee oletettavasti jäämään osaksi soiden kulttuuriperintöä myös tulevaisuudessa.

Kiitokset

Tutkimus on tehty Koneen Säätiön rahoittamassa tutkimushankkeessa *Alastomuutta, allikoita ja kannanottoa: Suotrendi kulttuuriperintöä muokkaamassa (2020–2023)* ja se on toteutettu BOMOCULT-tutkimusyhteisössä Itä-Suomen yliopiston Humanistisella osastolla. Kiitän lämpimästi kaikkia tutkimushaastatteluihin osallistuneita.

KIRJALLISUUS

Albrecht, E. (2018) *Peatland politics in Finland: Local movements, deliberative environmental governance and arguments*. Dissertations in Social Sciences and Business Studies No 177. University of Eastern Finland, Joensuu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2876-4>

Bahtin, M. (1965/1995) Francois Rabelais - Keskiajan ja renessanssin nauru (suom. Laine, T. & Nieminen, P.). Kustannus Oy Taifuuni, Helsinki.

Clark, D. & Rieley, J. (2019; toim.) *Strategy for Responsible Peatland Management*. 6. p. International Peatland Society, Finland.

Danow, D. K. (1995) *The Spirit of Carnival: Magical Realism and the Grotesque*. The University Press of Kentucky, Lexington.

Eco, U. (1984) The frames of the comic 'freedom'. Teoksessa Eco U., Ivanov, V. V., Rector, M. & Sebeok, T. (toim.) *Carnival*, 1–9. Approaches to semiotics 64. Mouton Publishers, Berlin.

Eichberg, H. (2004) Identiteetin ilmaisemisen ristiriitaiset mallit. Pohdintoja ruumiillisesta liikunnasta, poliittisista ideologioista ja olympialaisesta humanismista. Teoksessa Ilmanen, K. (toim.) *Pelit ja kentät. Kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta*, 9–29. Jyväskylän yliopisto. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos, Jyväskylä.

Eichberg, H. (2009) Sport and laughter: Phenomenology of the Imperfect Human Being. *Sport, Ethics and Philosophy* 3(3) 286–304. <https://doi.org/10.1080/17511320902982469>

Giblett, R. J. (1996) *Postmodern Wetlands. Culture, History, Ecology. Postmodern theory*. Edinburgh University Press, Edinburgh.

Hankonen, I. (2021) *Ihmisiä metsässä. Luonto kulttuuriympäristökysymyksenä*. Kultaneito XXII. Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry, Joensuu.

Hiltunen, P. (1993) Taiteilijat painuivat suolle. Pudasjärven turpeesta puskee vastarintataidetta. Helsingin Sanomat 21.6.1993 <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-200003245514.html> 31.3.2022.

Hirvonen, T. (2012) Suo pursuaa maalaiserotiikkaa. Yle uutiset 13.7.2012 <https://yle.fi/uutiset/3-6215285> 31.3.2022.

Kaivosaaari, A. (2017) Lektio: Hiihtelevistä tyttösistä urheilusankareiksi: Huomaammeko urheilu-uutisoinnin tasa-arvoistumisen vai kiinnitymmekö epäkoh-

tiin? *Media & viestintä* 40(1–2) 90–94. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/64986>

Kanerva, A. & Mitchell, R. (2015) Johdanto. Teoksessa Kanerva, A. & Mitchell, R. (toim.) *Elävä aineeton kulttuuriperintö*, 15–31. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisyhteisö Cuporen verkkojulkaisuja 28, Museovirasto. <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/anna-kanerva-ja-ritva-mitchell-toim-elava-aineeton-kulttuuriperinto> 31.3.2022.

Kaukio, V. (2022a) Taiteilijat suon puolesta. Mikkonen, J., Lehtinen, S., Kortekallio, K. & Korpelainen, N-H. (toim.) *Ympäristömuutos ja estetiikka*, 430–469. Suomen Estetiikan Seura ry, Helsinki. <https://doi.org/10.31885/9789526996103>

Kaukio (2022b) Elämyksellinen suo. *Terra* 134(2) 67–81. <https://doi.org/10.30677/terra.112122>

Kerridge, R. (2011) At wicken fen. Teoksessa Campbell, S-E. (toim.) *The face of the earth: natural landscapes, science, and culture*, 163–178. University of California Press, Berkeley.

Kiiski, T. (2019) Tubettaja Tykylevits, 66, on TV-tähti Kiinassa: Suohiihto kukkamekoissa sai 300 miljoonaa katsojaa. Apu 6.10.2019 <https://www.apu.fi/artikkelit/tubettaja-tykylevits-66-on-tv-tahti-kiinassa-suohiihto-kukkamekoissa-sai-300-miljoonaa-katsojaa> 31.3.2022.

Kinnunen, T. & Kallinen, T. (2021) Etnografinen havainnointiaineisto. Teoksessa Vuori, J. (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, Tampere. <https://www.fsd.tuni.fi/palvelut/menetelmaopetus/> 31.3.2022.

Kulttuuriperintö.fi – Suomalaisuuden, suomalaisen kulttuurin ja perimätiedon asialla jo vuodesta 2020 (2022) Kulttuuriperintö.fi – Kaikki mitä sinun tulee tietää kulttuuristamme. <https://kulttuuriperinto.fi/> 8.4.2022.

Kumpula, K. (2021a) Suonsilmässä kuin maaäidin mahassa – korkokenkäkukkamekkosuohiihto on hullu, voimaannuttava ja vapauttava performanssi, joka kiinnostaa ulkomaita myöten. Yle Egenland 7.8.2021 <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/08/07/suonsilmassa-kuin-maaaidin-mahassa-korkokenkakukkamekkosuohiihto-on-hullu> 31.3.2022.

Kumpula, K. (2021b) Korkokenkäkukkamekkosuohiihdon Ämmänkisat, Pudasjärvi. Yle Egenland 26.3.2021 <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/03/26/korkokenkakukkamekkosuohiihdon-ammankisat-pudasjarvi> 31.3.2022.

Kuusisuo–Hattusuo, Soininsuo–Kapustasuo ja Ohtosensuo Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2007–2016 (2008) Metsähallituksen luonnon-suojelujulkaisuja 28. Sarja C 43. Metsähallitus. <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Csarja/c43.pdf> 31.3.2022.

Laaksonen, P. (2008) Suot suomalaisessa kansanperinteessä. Teoksessa Korhonen, R. & Korpela, L. &

- Sarkkola, S. (toim.) *Suomi – Suomaa. Soiden ja turpeen tutkimus ja kestävä käyttö*, 266–271. Maahenki Oy, Helsinki.
- Lappalainen, E. (1998) Suomen suo- ja turvevarat. Teoksessa Vasander, H. (toim.) *Suomen suot*, 36–38. Suoseura ry, Helsinki.
- Latvala-Harvilahti, P. (2021) Mire art: environmental activism and future agency in the landscape of mining. *Ethnologia Scandinavica* 51, 81–101.
- Latvala-Harvilahti, P. (2022) Kohtaamispaikkana suo: Suotaide kulttuuriperintö- ja luontoarvojen yhdistäjänä. *Terra* 134(2) 83–97. <https://doi.org/10.30677/terra.112015>
- Laurén, K. (2002) Kertomusten suomalaisemat: Muistot ja nostalgia maiseman muodostamisessa. *Alue ja ympäristö* 31, 13–23.
- Laurén, K. (2006a) *Suo – sisulla ja sydämellä. Suomalaisien suokokemukset ja -kertomukset kulttuurisen luontosuhteen ilmentäjänä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Laurén, K. (2006b) Miltä suot tuntuvat? Luonnonpaikat mielikuvina. Teoksessa Knuuttila, S., Laaksonen, P. & Piela, U. (toim.) *Paikka. Eletty, kuviteltu, kerrottu*, 187–199. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Laurén, K. (2009) Metsä arkisen hyvinvoinnin lähteenä naisten kertomuksissa. *Alue ja ympäristö* 38(2) 13–24.
- Laurén, K. (2011) Writing the Environment: Finnish Written Nature Narratives. Teoksessa Peil, T. (toim.) *The Space of Culture – The Place of Nature in Estonia and Beyond*, 107–119. Tartu University Press, Tartu.
- Laurén, K. (2014) Erämaisen luonnon jäljillä: Kertomuksia Patvinsuosta. Teoksessa Björn, I. (toim.) *Ihmeellinen luonto – kirjoituksia luonnosta*, 96–108. Pohjois-Karjalan historiallisen yhdistyksen vuosikirja 16. Pohjois-Karjalan historiallinen yhdistys, Joensuu.
- Laurén, K. (2021) Encounters in the swamp: peatland sports events create a sense of community. *Peatlands International* 4, 18–21.
- Le Breton, D. (2006/2017) *Sensing the world: an anthropology of the senses*. (engl. Ruschinsky, C.). Bloomsbury Academic, London/New York.
- Lefebvre, H. (1991) *The Production of Space*. Blackwell, Oxford.
- Lehtinen, A. (1999) Suo pelon maisemana: Näkökulma reunimmaiseen keskellämme. Teoksessa Hakala, K. (toim.) *Suo on kaunis*, 77–86. Maahenki Oy, Helsinki.
- Lewis, C. & Pile, S. (1996) Woman, Body, Space: Rio Carnival and the politics of performance. *Gender, Place and Culture: A Journal of Feminist Geography* 3(1) 23–42. <https://doi.org/10.1080/09663699650021927>
- Löfgren, O. (1999) *On holiday: a history of vacationing*. University of Californian Press, Berkeley.
- Massey, D. (1994) *Space, place and gender*. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Massey, D. (2005) *For space*. Sage Publications, London.
- Matikainen, M. (2019) Viikon kuva: Suo, hiihto, kukkamekko, korkokengät – kaikki yhdessä. Suomen Kuvalehti 18.8.2019 <<https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/viikon-kuva-suo-hiihto-kukkamekko-ja-korkokengat-kaikki-yhdessa/>> 31.3.2022.
- McLean, S. (2011) Black goo: Forceful encounters with matter in Europe’s muddy margins. *Cultural Anthropology* 26(4) 589–619. <https://doi.org/10.1111/j.1548-1360.2011.01113.x>
- Meredith, D. (2002) Hazards in the bog. *Geographical Review* 92(3) 319–332.
- Nikkilä, L.-E. & Korhonen, R. (2008) Tourism and sports on mires in Finland. Teoksessa Korhonen, R., Korpela, L. & Sarkkola, S. (toim.) *Finland – Fenland. Research and sustainable utilization of mires and peat*, 252–256. Finnish Peatland Society, Maahenki.
- Oinas-Panuma, M. (2019) Siurualaisen suon syleilystä Tykkyläisen taidetta maailmalle – korkokenkä-kukkamekkosuohiihdot kiinnostavat Kiinassa asti. Iijokiseutu 19.8.2019 <<https://www.ijokiseutu.fi/siurualaisen-suon-syleilysta-tykkylaisen-taidetta/2705482>> 31.3.2022.
- Ojala, L., Heikkinen, H. I. & Tolvanen, A. (2013) *Soiden merkitys virkistyskäytölle*. Metlan työraportteja 258. Soiden ekosysteemipalvelut ja maankäytön suunnittelu – tuloksia soisimmasta Suomesta. <<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2013/mwp258.htm>> 31.3.2022.
- Olsson, P. & Ruotsala, H. (2009) Introduction. Teoksessa Olsson P. & Ruotsala, H. (toim.) *Gendered Rural Spaces*, 7–17. Studia Fennica Ethnologica. The Finnish Literature Society, Helsinki.
- Parkinson, B. (1996) *Emotions are social*. *British Journal of Psychology* 87, 663–483.
- Pink, S. (2009) *Doing sensory ethnography*. Sage Publications, London.
- Pirtola, P. M. (2004) Peat textiles and bog art. Teoksessa Päivänen, J. (toim.) *Wise Use of Peatlands*, 573–578. Tampere, Finland 6.–11. June 2004. Proceedings of the 12th International Peat Congress. Volume 1. Oral presentations. International Peat Society, Jyväskylä.
- Porttala, K. (2019) Siiri Rantasen mitalikahveille viitsi jäädä vain oma aviomies – Väheksyjiä riitti, mutta 95 vuotta täyttävä ”Äitee” raivasi ladun seuraaville sukupolville. Yle Urheilu 14.12.2019 <<https://yle.fi/urheilu/3-11116870>> 31.3.2022.
- Pungas-Kohv, P. & Soovik, E.-R. (2019) Mire landscapes in Estonian fiction and identity. *Landscape Research* 44(3) 292–302. <https://doi.org/10.1080/01426397.2019.1579900>
- Rantala, P. (2015) Huvittava kylähullu. Teoksessa Knuuttila, S., Hakamies, P. & Lampela, E. (toim.) *Huumorin skaalat. Esitys, tyylit, tarkoitus*, 75–94. Kalevalaseuran vuosikirja 94. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

- Reinikainen, O. & Picken, P. (2008) Kasvia ja ympäristön hoitoa. Teoksessa Korhonen, R., Korpela, L. & Sarkkola, S. (toim.) *Suomi – Suoma. Soiden ja turpeen tutkimus sekä kestävä käyttö*, 189–195. Maahenki Oy, Helsinki.
- Ridanpää, J. (2015) Huumori ja paikalliset identiteetit. Teoksessa Knuutila, S., Hakamies, P. & Lampela, E. (toim.) *Huumorin skaalat. Esitys, tyyli, tarkoitus*, 212–229. Kalevalaseuran vuosikirja 94. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Saarikangas, K. (2006) *Eletyt tilat ja sukupuoli. Asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Salonen, K., Hyvönen, K., Korpela, K., Saranpää, H., Nieminen, J. & Muotka, J. (2020) Luonnosta Virtaa -interventio: osallistujien kokemukset ja tunnetilan muutokset. *Psykologia* 55(1) 25–42.
- Santaaja, M. (2012) Naiset luontoharrastajina. *Alue ja ympäristö* 41(1) 82–95.
- Schmid, C. (2008) Henri Lefebvre's theory of the production of space: Towards a three-dimensional dialectic. Teoksessa Goonewardena, K. (toim.) *Space, difference, everyday life: reading Henri Lefebvre*, 27–45 (engl. Goonewardena, B.). Routledge, New York.
- Shields, R. (1991) *Places on the margin. Alternative geographies of modernity*. Routledge, London/ New York.
- Simula, M. (2012) *Luonnossa liikkumisen kulttuuriset representaatiot. Diskurssianalyysi suomalaisten luonnossa liikkumista käsittelevistä haastatteluista*. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Singer, M. (1972/1980) *When a great tradition modernizes: An anthropological approach to Indian civilization*. The University of Chicago Press, Chicago/London.
- Sorjanen, M. (2015) Korkokenkäkukkamekkosuo-hiihtoa ja muuta outoa – täältä löydät erikoisimmat kesätapahtumat. Helsingin Sanomat teki koosteen lukijoiden vinkkaamista erikoisista kesätapahtumista. Helsingin Sanomat 24.6.2015 <<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002833724.html>> 31.3.2022.
- Stam, R. (1989) *Subversive Pleasures. Bakhtin, Cultural Criticism, and Film*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore/London.
- Suopotkupallo.fi. Swamp Soccer, Ukkohalla. World championship tournament. <<https://suopotkupallo.fi/>> 31.3.2022.
- Suot ja turvemaat (2022) Maa- ja metsätalousministeriö. <<https://mmm.fi/luonto-ja-ilmasto/suot-ja-turvemaat>> 31.3.2022.
- Suotrendi-tutkimushanke (2022) <<https://uefconnect.uef.fi/tutkimusryhma/suotrendi-tutkimushanke/>> 13.4.2022.
- Swampvolley.com. Swamp volley, suolentis. <<https://swampvolley.com/>> 31.3.2022.
- Tanskanen, M. (2000a) Ojitetun suon sisäinen maisema. Teoksessa Saarinen, J. & Raivo, P. J. (toim.) *Metsä, harju, järvi: näkökulmia suomalaiseen maisematutkimukseen ja suunnitteluun*, 99–111. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 776. Metla, Rovaniemen tutkimusasema.
- Tanskanen, M. (2000b) *Näkyvän takana. Tutkimus metsäojitetun suomalaisen kulttuurisuudesta*. Maantieteen laitos, n:o 8. Joensuun yliopisto, Joensuu.
- Tanskanen, M. (2005) Jussi suopellon maisemassa. Teoksessa Sepänmaa, Y. & Heikkilä-Palo, L. (toim.) *Pellossa perihopeat*, 133–140. Maahenki Oy, Helsinki.
- Tapahtumat: Korkokenkäkukkamekkosuo-hiihdon MM-kisat (2021) Pudasjärven kaupunki <<https://www.pudasjarvi.fi/kaupungin-palvelut/tapahtumat/details/2021-08-07/466-korkokenkaekukkamekkosuo-hiihdon-mm-kisat>> 7.10.2021.
- Tervo, M. (2001) Nationalism, sports and gender in Finnish sports journalism in the early twentieth century. *Gender, Place and Culture: A Journal of Feminist Geography* 8(4) 357–373. <<https://doi.org/10.1080/09663690120111609>>
- This is Finland: korkokenkäkukkamekkosuo-hiihto (2018) Yle Perjantai 5.9.2018. <<https://areena.yle.fi/1-50007241>> 31.3.2022.
- Tuulentie, S. (2003) Naiset synnyttivät erävaelluksen traditiota. Vallan ja vastarinnan narratiivit Kaarina Karin kertomuksessa 1930-luvun Lapin matkoista. *Naistutkimus – Kvinnoforskning* 16(3) 4–14.
- Tuulentie, S. & Pitkänen, K. (2021) Moninainen luonto, moninaiset suhteet. *Terra* 133(4) 1–2. <<https://doi.org/10.30677/terra.112391>>
- Turner, L. B. (2012) *Communitas: the anthropology of collective joy*. Palgrave, New York.
- Turner, V. (1969) *The Ritual Process: Structure and anti-structure*. Aldine, Chicago.
- Uotinen J. (2021) Eroottinen erikoisuus tänään tv:ssä: Korkokenkäkukkamekkosuo-hiihto. Iltalehti 14.8.2021 <<https://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/a/b2cbaaa9-e600-4a1a-b915-7edfa7980196>> 31.3.2022.
- Vannini, P., Waskul, D. & Gottschalk, S. (2012) *The senses in self, society, and culture*. Routledge, New York/London.
- Wright, S., Suchet-Pearson, S., Lloyd, K., Burarrwanga, L., Ganambar, R., Gananbar-Stubbs, M., Ganambarr, B. & Maymuru, D. (2016) Co-becoming Bawaka: Towards a relational understanding of place/space. *Progress in Human Geography* 49(4) 455–475. <<https://doi.org/10.1177/0309132515589437>>